

FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN DEĞERLEMESİ

Erdem NUR^(*)

1 - GİRİŞ

Temeli Fenikeliler'e kadar dayanan Finansal Kiralama, kiralayanın (lessor), kiracının (lessee) talebi üzerine, üçüncü kişiden satın aldığı veya başka şekilde temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartıyla, bedeli karşılığında kiracıya bırakılmasını öngören bir sözleşmedir.

İşletmelerin, hızla değişen teknolojiye ayak uydurmaları yenileme maliyetleri ile karşı karşıya kalmalarına neden olur. Bir işletmenin gelişimini sürdürebilmek için gereksinim duyduğu fonları tümüyle özkaynaklarıyla karşılaması ekonomik bir çözüm olmaktan oldukça uzaktır. Bu nedenle işletmeler bünyelerindeki duran varlıkların kullanım özellikleri ön planda olanları için, mülkiyeti ellerinde bulundurmamak yerine kiralama yo-

luna gitmeyi tercih edebilirler. İşletme, finansal kiralama anlaşması süresi sonunda malın mülkiyetine sahip olabilir. Finansal kiralamanın bir avantajı da, bu yolla mülkiyetine sahip olunan duran varlığın satılıp, satın alandan kiralanarak finansal zorlukların aşılmasına olanak vermesidir.

Finansal kiralama ile ekonomik mülkiyetin önemli olduğu, kullanma hakkının hukuki mülkiyetin önüne geçtiği sahalarda üretim yapan şirketlerin orta vadeli finansal sorunları çözülmektedir.

Modern anlamda bilinen ilk örneklerden biri 1840'lı yıllarda İngiltere'de demir yolu vagonlarının kiraya verilerek, dünyanın ilk tescilli kiralama şirketi olan "Birmingham Wagon Company"nin kurulmasıdır. Diğer bir örnek de 1877'de Bell şirketinin telefonları satmayıp kiraya vermesi ve bunu "leasing" olarak adlandırmasıdır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan teknolojik gelişmeler, yenileme ve modernleşme çabaları finansal kiralamanın gelişmesine önemli katkılar yapmıştır. 1952 yılında kurulan "United States Leasing International Inc." ABD'nin ilk finansal

^(*) Vergi Denetmen Yardımcısı

kiralama şirketi olarak kabul edilmektedir.

Finansal kiralama mevzuatımıza ilk olarak 28.06.1985 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile girmiştir. 1985-2003 yılları arasında finansal kiralama işlemleri, bu işlemlerin vergi boyutuna yönelik vergi kanunlarında özel düzenlemeler yapılmaksızın yürütülmüştür. 2003 yılına gelindiğinde ise 4842 sayılı yasanın 25. maddesiyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununa eklenen mükerrer 290. madde ile (01.07.2003 tarihinden itibaren yapılan finansal kiralama işlemlerinde uygulanmak üzere) finansal kiralama işlemlerinde değerlendirme hükümleri düzenlenmiş, vergilendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Böylece finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde uluslararası muhasebe standartlarına uyum sağlanmıştır.

VUK'un mükerrer 290. Maddesinde finansal kiralama "kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmeyeceğine bakılmaksızın bir iktisadi kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan tüm riskler ile yararların kiracıya bırakılması sonucunu doğuran kiralama işlemleri" olarak tanımlanmış olup bu tanım çerçevesinde hangi tür kiralamaların finansal kiralama sayılacağı açıkça düzenlenmiştir.

Bu çalışmada, finansal kiralama işlemlerinde kullanılan kavramlar, bu işlemlere konu olan iktisadi kıymetler ile sözleşmeden doğan hak, borç ve alacakların değerlemesi, kiracı ile kiralayan açısından finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi konuları örnekler yardımıyla açıklanmaya çalışılacaktır.

2- FİNANSAL KİRALAMA KAPSAMI ve TANIMLARI

Finansal kiralama, 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nda, Uluslararası Muhasebe Stan-

dartları (IAS)'nın 17. Maddesinde ve Vergi Usul Kanunu'nun Mükerrer 290. maddesinde ayrı ayrı tanımlanmış olup söz konusu tanımlara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nda Finansal Kiralama Sözleşmesi; "Kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartıyla kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşmedir." şeklinde tanımlanmıştır.

Bu kanuna göre bir sözleşmenin finansal kiralama sözleşmesi sayılabilmesi için belirli şartları sağlaması gerekir:

- Sözleşme süresi en az 4 yıl olmalıdır.
- Yurtdışından yapılacak finansal kiralamalarda kiralama bedeli yıllık 25.000 ABD Doları karşılığı Türk Lirası'ndan az olmamalıdır. Bakanlar Kurulu, bu tutarı artırabilir veya eski değerine indirebilir.

- Kiralayan bir finansal kiralama şirketi olması ve anonim şirket şeklinde örgütlenmelidir.
- Kiralayan şirket, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malı kiralamalıdır.

Bunlara ilaveten, sözleşmeye taşınır ve taşınmaz mallar konu olabilirken, patent gibi fikri ve sınai haklar kapsam dışında tutulmuştur. Başka bir ifadeyle maddi olmayan duran varlıklar sözleşmeye konu edilemezler.

Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri sözleşme taraflarınca belirlenir. Bu bedeller sabit veya değişken olabildiği gibi taksit tutarları ve sayıları da taraflarca belirlenir.

Uluslararası Muhasebe Standartları'nın 17. Maddesi'nde Finansal Kiralama; "Bir varlığın mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan her türlü risk ve yararların devredildiği sözleşmedir."

olarak tanımlanmıştır. IAS'nin 17. Maddesi'nde finansal kiralama sayılan kiralama işlemleri maddeler halinde sayılmıştır:

- Finansal kiralama sözleşmesi, kiralamaya konu olan varlığın kiralama sözleşmesi sonunda kiracıya devrini öngörür.

- Finansal kiralama sözleşmesi, kiracının kira süresi boyunca, kiralanan varlığı, kira süresinin başlangıcındaki fiyattan daha düşük bir fiyatla satın alma opsiyonu verir. Yani kiracının ucuza satın alma hakkı vardır.

- Finansal kiralama sözleşmesinde süre kiralanan varlığın faydalı ömrünün büyük bir kısmını kapsar. Ekonomik ömrün esasının kiracıda geçmesini öngörür.

- Kiralama işleminin başlangıcında, minimum kira ödemelerinin bugünkü değeri varlığın gerçeğe uygun değerini oluşturuyorsa finansal kiralamaya konu olur. Finansal kiralama taksitlerinin kira süresinin başındaki bugünkü değeri, kiralanan varlığın kira sözleşmesinin başındaki piyasa değerine eşit veya ondan büyük olabilir.

- Finansal kiralama konusu varlığın, herhangi bir önemli değişiklik yapmaya gerek duyulmadan yalnızca kiracı tarafından kullanılma özelliği varsa, bu varlık finansal kiralamaya konu olur.

- Finansal kiralama sözleşmesinin kiracı tarafından feshi durumunda, kiralayanın bu işlemde doğan zararları kiracı tarafından üstleniliyorsa başka bir deyişle kiracının cayma hakkı varsa ve cayma ile ilgili olarak meydana gelen her türlü risk ve zararı kiracıya ait olacağı öngörülmüşse finansal kiralama sayılır.

- Finansal kiralama konusu varlığın hurda değerinin, gerçeğe uygun değerindeki değişikliklerden dolayı kiracının kar ve zararları kira tespitlerinde dikkate alınıyorsa başka bir ifadeyle hurda değerdeki meydana gelen kar ve zararların tamamı kiracıya ait olacaksa finansal kiralama sayılır.

- Kira tutarlarının, piyasada oluşan kira tutarlarının önemli ölçüde altında olduğu durumlarda da, kiracının kira dönemini ikinci kez devam ettirme olanağı varsa, finansal kiralama sayılır.

Vergi Usul Kanunu'na eklenen Mükerrer 290. madde ile finansal kiralama işlemlerinde değerlendirme hükümleri düzenlenmiş, aynı maddenin 4 numaralı bendi ile de uygulamaya yönelik usul ve esasları belirleme yetkisi Maliye Bakanlığına verilmiştir. Maliye Bakanlığı kendisine verilen bu yetkiye dayanarak 319 Seri Numaralı VUK Genel Tebliği ile söz konusu usul ve esasları belirlemiştir.

VUK'un mükerrer 290. maddesinde finansal kiralamanın tanımı yapılmış olup buna göre; "finansal kiralama: Kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadî kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan tüm riskler ile yararların kiracıya bırakılması sonucunu doğuran kiralamalardır. " Ayrıca söz konusu madde metninde bir kiralamanın finansal kiralama sayılması için aşağıda belirtilen kriterleri karşılaması gerektiği belirtilmiştir.

- İktisadi kıymetin mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi,

- Kiracıya, kira süresi sonunda iktisadi kıymeti rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması,

- Kiralama süresinin iktisadi kıymetin ekonomik ömrünün % 80'inden daha büyük bir bölümünü kapsaması,

- Sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinin toplamının iktisadi kıymetin rayiç bedelinin % 90'ından daha büyük bir değeri oluşturması.

Kanunda sayılan birtakım sözleşmeler yukarıdaki koşulları taşımasına rağmen finansal kiralama kapsamında değerlendirilemeyecek iken diğer birtakım sözleşmeler ise belirli şartlar altında bu kap-

samda değerlendirilecektir. Buna göre doğal kaynakların araştırılması veya kullanılmasına yönelik kiralama sözleşmeleri ile sinema filmleri, video kayıtları, patentler, kopyalama hakları gibi kıymetlerle ilgili lisans sözleşmeleri her halükarda mükerrer 290. madde kapsamında değerlendirilemezken, arazi, arsa ve binalarla ilgili kiralama sözleşmeleri ise sadece sözleşmede kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devri öngörülmüşse veya kiracıya kira süresi sonunda kiralama konusu gayrimenkulü düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınmışsa finansal kiralama olarak kabul edilecektir.

4842 Sayılı kanunla VUK' a eklenen Mükerrer 290. madde ile artık finansal kiralama işlemi, sadece finansal kiralama şirketlerinin yapabileceği bir işlem olmaktan çıkartılmıştır. Aynı zamanda bir finansal kiralama şirketi tarafından yapılan kiralama işlemi de yukarıdaki kanun maddesinde sayılan hallerden herhangi birine uygunluk göstermiyorsa, vergi uygulamaları açısından finansal kiralama olarak değerlendirilmeyecektir.

319 Seri Numaralı VUK Genel Tebliğinde ve VUK' un yukarıda açıklanan maddesinde finansal kiralama işlemleriyle ilgili birtakım tanımlara yer verilmiş olup, bunlara bir sonraki bölümde değinilmiştir.

3- FİNANSAL KİRALAMA İLE İLGİLİ BAZI TANIMLAR

Kira Ödemeleri: Sözleşmeye göre, kiralama süresi boyunca yapılması gereken kira ödemesidir. Sözleşme hükümlerine göre kiracının kiralama süresi başlangıcında kiralayana ödediği ve kendisine geri dönüşü olmayacak depozito veya peşin ödenmiş kira bedellerinin de kira ödemeleri içinde sayılacağı tabiidir.

Aşağıda sayılan değerler de kira süresi boyunca yapılan kira ödemeleri kapsamında değerlendirilecektir;

- Kira süresi sonunda kiralama konusu iktisa-

di kıymetin kalan değerine ilişkin bir taahhüt olması halinde bu değer,

- Kira süresi sonunda kiracıya düşük bir bedelle iktisadi kıymeti satın alma hakkı tanındığı ve sözleşme başlangıç tarihinde bu hakkın kullanıma olasılığının yüksek olduğu durumda bu satın alma hakkının kullanılması durumunda ödemesi gereken bedel.

Yıllık kira tutarı, anapara ve faizi de içerecek şekilde aşağıdaki formül aracılığıyla bulunur.

$$\text{Yıllık Kira Tutarı} = A \times \frac{[(1+r)^n \times r]}{[(1+r)^n - 1]}$$

A: Kiralama konusu varlığın bugünkü değeri

r: Yıllık faiz oranı

n: Kiralama süresi

Kira Ödemelerinin Bugünkü Değeri: Kira ödemelerinin, sözleşme tarihinde, kiralamada kullanılan faiz oranı dikkate alınarak hesaplanan bugünkü değerlerinin toplamıdır. Kiralamada kullanılan faiz oranı tespit edilemiyorsa, kiracının kiralamaya konu iktisadi kıymeti satın almak için aynı vade ile alması gereken borç için katlanacağı faiz oranı kullanılır. Finansal kiralama sözleşmelerinde kiralama süresi boyunca yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinin tespitinde aşağıdaki formül kullanılır.

$$\text{Net Bugünkü Değer: Taksit Tutarı} \times \frac{1 - (1/r)^n}{r}$$

r = Faiz Oranı

n = Kiralama Süresi

Kiralamada Kullanılan Faiz Oranı: Kira ödemeleri ile garanti edilmemiş kalan değer toplamının bugünkü değerini, kiralamaya konu iktisadi kıymetin rayiç bedeline eşitleyen iskonto oranıdır.

İktisadi Kıymetin Rayiç Bedeli: Bir iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki normal alım satım değeridir. Rayiç bedel sözleşmenin başlangıcında tespit edilmelidir. İktisadi kıymetin maliyet bedeli ile sözleşme başlangıcındaki rayiç bedeli arasında bir fark bulunmamalıdır.

Kalan Değer: Kiralanan iktisadi kıymetin kiralama süresi sonunda sahip olacağı tahmin edilen rayiç bedelidir. Kalan değer, iktisadi kıymetin maliyet bedeli ile kira süresi sonunda alabileceği rayiç değeri arasında bağlantı kurularak tahmin edilir.

Kiralama Süresi: Kiracının iktisadi kıymeti kiraladığı sözleşmede belirtilen iptal edilemez süredir. Ancak, kiralamanın başlangıcında kiracıya sözleşme süresi bitiminde kira süresini uzatma hakkı tanınmış ve bu hakkı kullanacağının kesin veya kesine yakın olduğu durumda bu ilave süre de kira süresi içinde kabul edilir.

Kiralamanın Başlangıcı: Sözleşmenin yapıldığı tarih veya taraflardan birinin sözleşmenin ana maddelerinden birine ilişkin önemli yükümlülük ve taahhütlere girdiği tarihlerden erken olanıdır. Örneğin, kiralayanın sözleşme yapılmadan kiralama konusu iktisadi kıymeti kullanım amacıyla hazır hale getirme çalışmalarına başlaması halinde kiralamanın başlangıcı daha sonra yapılacak sözleşmedeki tarih değil, hazır hale getirme çalışmalarına başlama tarihidir.

Kiralayan Tarafından Sözleşmeden Doğan Alacak: Kira süresi boyunca yapılacak anapara ve faizden oluşan kira ödemelerinin toplam tutarıdır.

tarihine kadar yapılacak finansal kiralama işlemleri için uygulanacak olup, bu tarihten itibaren ise 4842 sayılı kanunla VUK' a eklenen "Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme" başlıklı Mükerrer 290. madde hükümleri uygulanacaktır.

01.07.2003 Tarihinden önce yapılan finansal kiralama işlemlerinde kiralamaya konu olan duran varlık kiralayanın aktifinde yer almakta ve dolayısıyla amortisman ayırma uygulamasından finansal kiralama şirketi yararlanmaktaydı. Kiracı ise yalnızca kira ödemelerini gider olarak gösterebilmekteydi. 4482 Sayılı kanunla VUK' a eklenen Mükerrer 290. Madde hükmü ile söz konusu varlık kiracının aktiflerinde gösterilmeye başlanmış ve böylece amortisman uygulamasından kiracının faydalanmasına olanak verilmiştir.

Yine 4482 sayılı kanun ile birlikte finansal kiralama işlemine istinaden kiralayan ve kiracının düzenledikleri faturalar için de bazı değişiklikler yapılmıştır. Buna göre; kiralayan ve kiracı düzenledikleri faturalarda anapara ve faizi ayırıştırarak kaydedeceklerdir. Kiralayan bu uygulama ile faiz kısmını gelir olarak kaydederken, kiracı gider olarak kaydedecektir.

Başka bir ifadeyle, 01.07.2003 tarihinden itibaren imzalanan finansal kiralama sözleşmelerinde, finansal kiralamaya konu varlık; kiralayanın aktifinde anapara + faizden oluşan bir alacak, kiracının aktifinde ise duran bir varlık ve pasifinde borç olarak gözükecektir. Kiracı, aktifinde duran varlık üzerinden amortisman ayıracaktır, fakat yatırım indiriminden yararlanma hakkı kiracıya değil, kiralayana ait olacaktır.

4- FİNANSAL KİRALAMA

İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

4.1- Genel Açıklama

1985 Yılında yürürlüğe giren 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu hükümleri 01.07.2003

4.2- Kiralayana İlişkin Hükümler

Kiralama süresi boyunca kiracı tarafından yapılacak kira ödemelerinin toplam tutarı, anapara artı faiz, alacak olarak aktive alınacaktır. Aktifleştirilen alacak tutarının reeskonta tabi tutulması

mümkün değildir. Aktifleştirilen alacak tutarı ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark ise gelecek dönemlere ait faiz geliri olarak pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilerek kayıtlara intikal ettirilecektir. Gelecek dönemlere ait faiz gelirleri, Kiralanan iktisadi kıymetin finansal kiralama sözleşmesinin yapıldığı tarihteki rayiç bedelinden, her bir dönem sonunda anapara geri ödemelerinin düşülmesi sonucu kalan tutar üzerinden sabit bir dönemsel faiz oranı yaratacak şekilde hesaplanması suretiyle tahakkuk ettirilecektir. Tahakkuk tarihinden vadenin bitiminin anlaşılması gerekmektedir. Her bir dönem sonu ifadesinden kira sözleşmesi ekindeki ödeme planındaki ödeme dönemlerinin anlaşılması gerekmektedir.

Örneğin, 5 yıllık kiralama dönemi, yılda bir kez ödemeli ve her yıl 30/06/... tarihinde kira ödemesi öngörülmüşse, "her bir dönem sonu" ifadesinden 30/06/... ve sonraki yıllar tarihlerini anlamak gerekmektedir. Bu durumda, her bir 30/06/... tarihi itibarıyla faiz ve ana para ayrıştırması yapılarak, pasifleştirilen faiz gelirlerinden 30/06/... tarihi itibarıyla bakiye anapara borcuna karşılık gelen faiz tutarı gelir kaydedilmelidir.

Kiralama konusu iktisadi kıymet, bu iktisadi kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutar ile değerlendirilecektir. İktisadi kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutarın sıfır veya negatif olması halinde, iktisadi kıymet iz bedeliyle değerlendirilip aradaki fark iktisadi kıymetin elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar gibi işleme tâbi tutulacak olup gelir kaydedilmesi gerekmektedir. Finansal kiralama konusu iktisadi kıymetin net bilanço aktif değeri ile kira ödemelerinin bugünkü değeri çoğu zaman birbirine eşit olacağından finansal kiralama şirketi veya kiralayan, iktisadi kıymeti genel

olarak iz bedeliyle kayıtlarında gösterecektir. İktisadi kıymetin net aktif bilanço değerinden, kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu oluşan tutarın pozitif olması durumunda, pozitif fark finansal kiralama şirketi tarafından amortismanına tabi tutulacaktır.

Örneğin, net bilanço aktif değeri veya fatura tutarı 100 milyar TL, kira ödemelerinin net bugünkü değeri 95 milyar ise, 5 milyar lira pozitif fark finansal kiralama şirketi tarafından amortismanına tabi tutulacaktır. Amortisman ayırma işlemi Vergi Usul Kanunu ve ilgili genel tebliğlerde bu iktisadi kıymet için tespit edilmiş sürelerde yapılacaktır. Farkın sıfır veya negatif olması durumunda amortisman ayrılması mümkün değildir ve bu kiralama konusu iktisadi kıymetler için yeniden değerlendirilmesi söz konusu olmayacaktır. Kiralayanın finansal kiralamaya konu iktisadi kıymetin üretimini veya alım satımını yapması halinde, iktisadi kıymetin net bilanço aktif değeri olarak rayiç bedeli dikkate alınacaktır. Rayiç bedel ile maliyet bedeli arasındaki farkın normal bir satış işleminden elde edilen kâr veya zarar olarak işleme tâbi tutulması gerekmektedir.

Kiralayan şirketler tarafından iktisadi kıymetin satın alınmasında Türk Lirası veya döviz cinsinden kredi kullanılmış ise ilk yıl için ödenen kur farkları ve faiz giderlerinin sözleşme yapılmasından önce kıymetin maliyetine ilave edilebilecek olması halinde maliyete ilave edilecek aksi halde ve diğer yıllarda ise doğrudan gider kaydedilecektir.

4.3- Kiracıya İlişkin Hükümler

Finansal kiralama işlemine konu iktisadi kıymeti kullanma hakkı ve sözleşmeden doğan borç kiralama konusu iktisadi kıymetin rayiç bedeli veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı ile değerlendirilecektir.

Finansal kiralama konusu iktisadi kıymet, kullanma hakkı olarak aktive alınacak karşılığında ise kiralayana olan borç pasife kaydedilecektir. İktisadi kıymeti kullanım hakkı Vergi Usul Kanunu ve ilgili genel tebliğlerde bu iktisadi kıymet için tespit edilmiş amortisman sürelerinde amorti edilecek, yeniden değerlemeye tabi tutulacaktır. Sözleşmenin fesholması halinde kalan dönemler için iktisadi kıymetle ilgili olarak amortisman ayrılma ve yeniden değerlendirme işlemleri yapılmayacaktır. Finansal kiralama borçlarının Vergi Usul Kanununun 285 inci maddesi kapsamında reeskonta tabi tutulması mümkün değildir.

Finansal kiralama sözleşmesine göre yapılan kira ödemeleri, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılacak ve bu ayrıştırma işlemi her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit bir dönemsel faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde yapılacaktır. Kiralayan açısından yorumu yapılan "her bir dönem sonu" ifadesi, kiracı açısından sözleşmede belirtilen kira ödeme tarihidir.

Finansal kiralama işlemi esas olarak bir kredi işleminden farklı değildir. Kiralayana ödenen finansal kiralama bedellerinin faiz kısmı finansman gideri kısıtlamasına tabidir.

Kiralayan şirketin yurtdışında bulunması halinde kiracı tarafından 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4 değişik 24 üncü maddesine göre tevkifat yapılacağı tabiidir. (93/5147 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararın 3. maddesinin (a) bendi gereğince %1)

4842 sayılı kanunla yapılan düzenleme öncesi uygulama, finansal kiralama şirketi tarafından malın satın alınması, finansal kiralama faturaları ve sözleşme bitiminde malın kiracıya teslimine ilişkin olarak söz konusu düzenleme öncesindeki uygulama aynen sürdürülecektir. Örneğin, finansal kiralama faturalarında, anapara artı faiz

tutarına KDV uygulanması devam edecektir. Öte yandan, finansal kiralama şirketleri dışındaki şirketlerin yaptığı ve finansal kiralama sayılan işlemlerde 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'na göre yapılan sözleşmeler için öngörülen indirimli KDV oranlarının uygulanması mümkün değildir. Ayrıca, finansal kiralama şirketleri eskiden olduğu gibi finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilen yatırımlarda yatırım indirimi ve diğer teşvik unsurlarından yararlanmaya devam edecektir.

4.4- Finansal Kiralama İşlemlerinin Vergilendirilmesine İlişkin Hususlar

30.12.2007 Tarihli Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren 2007-13033 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu tarihten sonra yapılacak finansal kiralama sözleşmeleri için "Finansal kiralama işlemlerinde, işleme konu olan malın tabi olduğu Katma Değer Vergisi oranı uygulanır." hükmü getirilmiştir. 30.12.2007 Tarihinden önce bu işlemlere uygulanan KDV oranları binek otolarda %18, binek oto dışındaki kara nakil vasıtalarında %8 ve diğer finansal kiralamaya konu mallarda %1 şeklinde uygulanmaktaydı.

Finansal kiralama sözleşmeleri, Finansal Kiralama Kanunu' nun 30. Maddesine göre her türlü vergi, resim ve harçtan istisnadır. Damga Vergisi açısından finansal kiralama ile banka kredisi kullanma arasında bir fark yoktur.

4.5- Finansal Kiralama İşlemlerinde Amortisman

Finansal kiralama işlemlerinde, faturada yer alan kiralama bedelinin tamamının gider kaydedilmesi uygulamasına yeni düzenleme ile son verilmiştir. Yeni uygulamada, finansal kiralama sözleşmesi tutarının iktisadi kıymetin bedeline karşılık gelen kısmı (kiralama konusu iktisadi kıy-

metin rayiç bedeli ile yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı) kiracı tarafından kullanım hakkı olarak aktifleştirilecek, daha sonra amortisman tabi tutulacaktır. Amortisman süresi, kiralama süresinden bağımsız olarak VUK ve Genel Tebliğlerinde finansal kira sözleşmesine konu olan iktisadi kıymet için öngörülen amortisman oranına göre belirlenecektir.

Amortisman oranlarının belirlendiği VUK'un 315. Maddesi'nde, 01.01.2004 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliğe göre mükellefler Amortisman Tabi İktisadi Kıymetler (ATİK) için Maliye Bakanlığı'na iktisadi kıymetlerin faydalı ömürleri dikkate alınarak tespit ve ilan edeceği oranlar üzerinden amortisman hesaplayacaklardır. Finansal kiralama uygulanan amortisman oranı, kiralanan iktisadi kıymetin genel esaslara göre tabi olduğu oran üzerinden amortisman tabi tutularak, amortisman uygulamasında 333 no.lu VUK Genel Tebliği'ndeki "gayri maddi haklar" için belirlenen 15 yıllık faydalı ömür dikkate alınmamalıdır.

Kiralama süresi sonunda, kiralanan iktisadi kıymetin satın alınması durumunda, 26- grubundaki ilgili hesaptan (260-Haklar ya da 26-Maddi Olmayan Duran Varlıklar grubunda boş bir hesabın finansal kiralama işlemlerine ayrılması durumunda söz konusu hesap), uygun olan duran varlıklar hesabına (252, 253, 254, 255 vb.), birikmiş amortisman tutarı da 268 no.lu hesaptan 257 no.lu hesaba devredilmeli ve iktisadi kıymet itfa oluncaya kadar amortisman ayırmaya devam edilmelidir.

4.6- Finansal Kiralama İşlemlerinde Teşviklerden Yararlanma

4842 Sayılı kanunun yayım tarihinden önce (24.04.2003) yapılan finansal kiralama sözleşmeleri ile ilgili olarak Finansal Kiralama Kanunu'

nun 4842 Sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki 28. Maddesi hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Buna ilaveten, 4842 Sayılı Kanun'un 31. Maddesi ile Finansal Kiralama Kanunu'nun 28. Maddesi değiştirilmiş ve finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilen yatırımlarda kiralayanın, kiralamaya konu olan iktisadi kıymetlerin satın alınması halinde uygulanan teşviklerden yararlanacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla finansal kiralama şirketleri finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilen yatırımlarda yatırım indrimi ve diğer teşvik unsurlarından yararlanmaya devam edeceklerdir.

4.7- Kullanılan Hesaplar

11 Seri numaralı Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği'nden önce kiralayan işletmeler kiralamadan doğan alacaklarını 120 ve 220 Alıcılar hesaplarında, kira gelirlerini ise 380 ve 480 Gelecek Yıllara Ait Gelirler hesaplarında izlemekteydiler. Kira gelirleri tahsil edildikçe 380 Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabından 600 Yurtiçi Satışlar Hesabına aktararak kaydedilirdi. Benzer şekilde kiracılar borçlarını 320 ve 420 Satıcılar hesapları ile 180 ve 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler hesaplarında izlemekteydiler. Kira bedelleri ödendikçe 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabından ilgili gider ve maliyet hesaplarına aktarılmaktaydı. 11 Seri Numaralı Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği Finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde kullanılacak hesapları düzenlemiştir.

120/220 Alıcılar ile 121/221 Alacak Senetleri hesaplarının açıklamalarına "Finansal kiralamadan doğan senetsiz/senetli alacaklar da bu hesapta izlenir" ibaresi eklenmiştir. Ayrıca bu tebliğ ile finansal kiralama işlemlerinde kullanılmak üzere aşağıdaki hesaplar açılmıştır:

124/224 Kazanılmamış Finansal Kiralama Fa-

iz Gelirleri: Bu hesaplar finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralamadan doğan alacaklar ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz kazanılmamış finansal kiralama faiz gelirlerinin izlendiği hesaptır.

301/401 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar: Bu hesap kiracıların finansal kiralama yapanlara olan kısa ve uzun vadeli borçlarının izlendiği hesaptır.

302/402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri: Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan borçlar ile kiralanan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz ödenmemiş finansal kiralama borçlanma maliyetlerinin izlendiği hesaptır.

4.8- Hesapların İşleyişi

124- Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri:

Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralama ile ilgili kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark bu hesaba alacak olarak kaydedilir. Her dönem sonunda gerçekleşen faiz gelirleri tutarları bu hesaba borç, "60- Brüt Satışlar" hesap grubunda ilgili satış geliri hesabına alacak olarak kaydedilir. Esas faaliyet konusu finansal kiralama olmayan işletmelerin bu işlemlerle ilgili gerçekleşmiş faiz gelirleri "64- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar" hesap grubunda Faiz Geliri Hesabına alacak olarak kaydedilir.

224- Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri:

Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralama ile ilgili kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark bu hesaba alacak olarak kaydedilir. Sözleşmeye uygun olarak tamamlanan ve her dönem sonunda hesaplanan izleyen döneme

ait faiz gelirleri tutarı bu hesaba borç, "124- Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri" hesabına alacak olarak kaydedilir.

301- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar:

Finansal kiralama sözleşme tutarı bu hesaba alacak, konu olan ilgili varlık hesabına kira ödemelerinin bugünkü değeri ile borç ve bu iki tutar arasındaki fark da "302- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" hesabına borç kaydedilir.

302- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri:

Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamaya konu olan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark bu hesaba borç kaydedilir. Sözleşmeye uygun olarak tamamlanan her bir dönem sonunda gerçekleşmiş olan faiz giderleri tutarları bu hesaba alacak, "66- Borçlanma Maliyetleri" hesap grubunda ilgili borçlanma gideri hesabına borç olarak kaydedilir.

401- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar:

Sözleşme tutarı hesaba alacak, finansal kiralamaya konu olan ilgili varlık hesabına kira ödemelerinin bugünkü değeri ile borç ve bu iki tutar arasındaki fark da "402- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" hesabına borç kaydedilir. Dönemsellik varsayımına uygun olarak dönem sonlarında izleyen dönemi ilgilendiren tutar "301- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar" hesabına alacak, bu hesaba borç kaydedilir.

402- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri:

Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal

kiralamaya konu olan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark bu hesaba borç kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan ve her dönem sonunda izleyen döneme ilişkin tutar "302- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" hesabına borç, bu hesaba alacak kaydedilir.

Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Örnekler

X İşletmesi ile Y finansal kiralama şirketi arasında yapılan finansal kiralama sözleşmesine göre; Y finansal kiralama şirketinde kayıtlı bulunan makine, 5 yıl süreyle her takvim yılında eşit taksitlerle ödenmek üzere %50 faiz oranı üzerinden X işletmesine 200.000 TL karşılığında finansal kiralama yoluyla kiralanacaktır. (KDV oranı %1 olarak kabul edilmiştir. Y Finansal kiralama şirketinin malı alış maliyeti 100.000 TL' dir.)

TARİH	YILLIK ÖDEMELER	FAİZ ÖDEMESİ	ANAPARA ÖDEMESİ	ANAPARA BORCU
01.01.2008	0,00	0,00	0,00	200.000,00
31.12.2008	115.165,88	100.000,00	15.165,88	184.834,12
31.12.2009	115.165,88	92.417,06	22.748,82	162.085,31
31.12.2010	115.165,88	81.042,65	34.123,22	127.962,09
31.12.2011	115.165,88	63.981,04	51.184,83	76.777,25
31.12.2012	115.165,88	38.388,63	76.777,25	0,00
TOPLAM	575.829,38	375.829,38	200.000,00	0,00

$$\text{Kira Ödemelerinin Bugünkü Değeri} = \text{Taksit Tutarı} \times \frac{1 - (1/(1+r)^n)}{r}$$

Bu finansal kiralama işlemine ait ödeme tablosu aşağıdaki gibidir:

r=Faiz oranı (%50)

n=Yıl sayısı (5 yıl)

Faiz Ödemesi = 200.000,00 x %50
= 100.000,00 TL

$$\text{Yıllık Taksit Tutarı} = A \times \frac{[(1+r)^n \times r]}{[(1+r)^n - 1]}$$

A: Kiralama konusu varlığın bugünkü değeri

r: Yıllık faiz oranı

n: Kiralama süresi

Taksit Tutarı =115.165,88 TL

Kiracının Muhasebe Kayıtları

5 Yıllık ödemeler toplamı olan 575.829,38 TL' nin 2008 yılına isabet eden kısmı kısa vadeli borçlar hesabında 115.165,88 TL olarak geriye kalan kısmı ise takip eden yıllarda giderleştirilmek üzere uzun vadeli borçlar hesabında pasifleştirilecektir. Buna göre kiracının kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır:

1	01/01/2008		
	260-HAKLAR HESABI	200.000,00	
	302-ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETİ	100.000,00	
	402-ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETİ	275.829,38	
	301-FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇ.		115.165,88
	401-FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇ.		460.663,50
	Kiralanın varlığın aktife alınması ve borçların tahakkuku		
2	31/12/2008		
	301-FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	115.165,88	
	191-İNDİRİLECEK KDV	1.151,66	
	102-BANKALAR		116.317,54
	Taksit tutarlarının ödenmesi		
3	31/12/2008		
	780-FİNANSMAN GİDERLERİ	100.000,00	
	302-ERTELENMİŞ FİN. KİR. BORÇLANMA MALİYETİ		100.000,00
	Finansman giderlerinin kayıtlara alınması		
4	31/12/2008		
	401-FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	115.165,88	
	301-FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇ.		115.165,88
	Dönemsellik gereği izleyen dönemdeki ödemenin ilgili döneme alınması		
5	31/12/2008		
	302-ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETİ	92.417,06	
	402-ERTELENMİŞ FİN. KİRALAMA BORÇ. MALİYETİ		92.417,06
	Dönemsellik gereği izleyen dönemdeki ödemenin ilgili döneme alınması		
6	31/12/2008		
	730-GENEL ÜRETİM GİDERLERİ	50.000,00	
	268-BİRİKİMİŞ AMORTİSMAN		50.000,00
	İktisadi kıymetin amortisman kaydı		
7	31/12/2009		
	301-FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	115.165,88	
	191-İNDİRİLECEK KDV	1.151,66	
	102-BANKALAR		116.317,54
	Taksit tutarlarının ödenmesi		

8	31/12/2009	780-FİNANSMAN GİDERLERİ 302-ERTELENMİŞ FİN. KİRALAMA BORÇLANMA MAL. Finansman giderlerinin kayıtlara alınması	92.417,06	92.417,06
9	31/12/2009	401-FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR 301-FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇ. Dönemsellik gereği izleyen dönemdeki ödemenin ilgili döneme alınması	115.165,88	115.165,88
10	31/12/2009	302-ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETİ 402-ERTELENMİŞ FİN. KİRALAMA BORÇLANMA MAL. Dönemsellik gereği izleyen dönemdeki ödemenin ilgili döneme alınması	81.042,65	81.042,65
11	31/12/2009	730-GENEL ÜRETİM GİDERLERİ 268-BİRİKMIŞ AMORTİSMAN İktisadi kıymetin amortisman kaydı	50.000,00	50.000,00

333 Sıra nolu VUK Genel Tebliği doğrultusunda belirlenen faydalı ömür doğrultusunda, anapara tutarı olarak 26 Grubuna kayıtlanan tutar üzerinden amortisman ayrılmıştır. Benzer işlemlerin yeni-

1	Edinme Tarihi		
	153-TİCARİ MALLAR	100.000,00	
	191-İNDİRİLECEK KDV	10.000,00	
	102-BANKALAR		110.000,00
	Kiralamaya konu olan iktisadi kıymetin edinilmesi		
2	31/12/2008		
	120-ALICILAR	115.165,88	
	220-ALICILAR	460.663,50	
	124-KAZANILMAMIŞ FİN. KİRALAMA FAİZ GEL.		100.000,00
	224-KAZANILMAMIŞ FİN. KİRALAMA FAİZ GEL.		275.829,38
	600-YURTIÇI SATIŞLAR		200.000,00
	Finansal kiralamanın yapılış kaydı		
3	31/12/2008		
	621-SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ	100.000,00	

	153-TİCARİ MALLAR		100.000,00
	Kiralamanın maliyet kaydı		
4	_____ 31/12/2008 _____		
	102-BANKALAR	116.317,54	
	120-ALICILAR		115.165,88
	391-HESAPLANAN KDV		1.151,66
	Taksit tutarının tahsili		
5	_____ 31/12/2008 _____		
	124-KAZANILMAMIŞ FİN. KİRALAMA FAİZ GELİRİ	100.000,00	
	604-FİNANSAL KİRALAMA FAİZ GELİRİ		100.000,00
	Faiz tutarının gelir kaydı		
6	_____ 31/12/2008 _____		
	120-ALICILAR	115.165,88	
	220-ALICILAR		115.165,88
	Dönemsellik gereği izleyen dönemdeki ödemenin ilgili döneme alınması		
7	_____ 31/12/2008 _____		
	224-KAZANILMAMIŞ FİN. KİRALAMA FAİZ GELİRİ	92.417,06	
	124-KAZANILMAMIŞ FİN. KİRALAMA FAİZ GEL.		92.417,06
	Dönemsellik gereği izleyen dönemdeki ödemenin ilgili döneme alınması		
8	_____ 31/12/2009 _____		
	102-BANKALAR	116.317,54	
	120-ALICILAR		115.165,88
	391-HESAPLANAN KDV		1.151,66
	Taksit tutarının tahsili		
9	_____ 31/12/2009 _____		
	124-KAZANILMAMIŞ FİN. KİRALAMA FAİZ GELİRİ	92.417,06	
	604-FİNANSAL KİRALAMA FAİZ GELİRİ		92.417,06
	Faiz tutarının gelir kaydı		
10	_____ 31/12/2009 _____		
	120-ALICILAR	115.165,88	
	220-ALICILAR		115.165,88
	Dönemsellik gereği izleyen dönemdeki ödemenin ilgili döneme alınması		
11	_____ 31/12/2009 _____		
	224-KAZANILMAMIŞ FİN. KİRALAMA FAİZ GELİRİ	81.042,65	
	124-KAZANILMAMIŞ FİN. KİRALAMA FAİZ GELİRİ		81.042,65
	Dönemsellik gereği izleyen dönemdeki ödemenin ilgili döneme alınması		

den yapılmaması amacıyla 2010, 2011, 2012 yıllarına ait yevmiye maddeleri, kiracı ve kiralayan kayıtlarında gösterilmemiştir.

Kiralayanın Muhasebe Kayıtları

6. SONUÇ

Finansal kiralama, orta vadeli yatırım kredisi, kira, taksitli satış gibi üç farklı işlemin birleşmesinden oluşan ve bunlardan farklı bir nitelik gösteren kendine özgü bir işlemdir. Finansal kiralama ile ekonomik mülkiyetin önemli olduğu, kullanma hakkının hukuki mülkiyetin önüne geçtiği sahalarda üretim yapan işletmelerin orta vadeli finansal sorunları çözülmektedir.

Ülke ekonomisinde toplam yatırım miktarının artmasına olumlu etkisi şüphe götürmeyen finansal kiralama işlemleri hakkında, önceki bölümlerde söz edilen bilgileri kısaca özetlemek gerekirse; kiracı tarafından aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadî kıymeti kullanma hakkı şartların varlığı halinde enflasyon düzeltmesine ve amortisman tabi tutulabilecektir. Kiracıya ait kullanma hakkı ve sözleşmeden doğan borç, sözleşmeye konu olan iktisadî kıymetin rayiç bedeli veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı ile değerlendirilecektir.

Kısaca, kiralama sözleşmesine konu olan iktisadî kıymet, bu iktisadî kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutar ile değerlendirilir. Kiralayan tarafından sözleşmeden doğan alacak kiralama süresi boyunca yapılacak kira ödemelerinin toplam tutarı ile değerlendirilmektedir. İktisadî kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutarın, sıfır veya negatif olması

halinde, iktisadî kıymet iz bedeliyle değerlendirilir. Ortaya çıkan fark, iktisadî kıymetin elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar gibi işlem görür. Finansal kiralama kapsamında değerlendirilen borç ve alacak tutarları reeskonta tabi tutulamaz. Kiralayan tarafından, finansal kiralamaya konu iktisadî kıymetin belirlenen değeri üzerinden amortisman ayrılmaya devam edilir.

Finansal kiralama işlemleri, işletmelerin teknolojik gelişmelere uyum sağlamaları ve rekabetçi piyasa koşullarında varlıklarını sürdürebilmeleri için, gerekli finansal kaynaklara ulaşmak amacıyla başvurdukları alternatif bir finansman yöntemidir. Bununla birlikte, finansal kiralama, işletmelerin mevcut finansal darboğazlarını aşmalarında da etkin bir rol oynamaktadır. İşletmelerin yenileme maliyetlerini azaltmalarına yardımcı olan finansal kiralamanın, gelecekte daha sık kullanılan bir işlem olacağı öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- ALTUNCU, Hasan ve KÜTÜK, Zafer, **Vergisel İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi, Vergi Denetmenleri Derneği Yayını, Ankara, 2008**
- KOCAMAN, Berna, **Finansal Piyasalar (Kurumlar, Teknikler ve Araçlar), Siyasal Kitabevi, Ankara, 2004**
- SAYIN, Mahmut ve EMEKÇİ, Muzaffer, **Vergi Kılavuzu 2007, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı 224, Gelirler Kontrolörleri Derneği Yayını, Ankara, Mayıs 2007**
- ÖZTÜRK, Bünyamin, **Vergi ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Dönem Sonu Envanter ve Değerleme İşlemleri, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, Kasım 2006**

- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu
- 319 Seri Numaralı VUK Genel Tebliği
- 11 Seri Numaralı Muhasebe Uygulama Genel Tebliği
- EKİNCİ, Hakan, Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme, Vergi Raporu Dergisi, Sayı 87, Ankara, Aralık 2006
- KAHRAMAN, Kadriye Demet ve EKİCİ ZABUN, Gülcan. Finansal Kiralama İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi, Vergi Raporu Dergisi, Sayı 79, Ankara, Ocak 2006
- TUĞLU, Ali, 4842 Sayılı Yasa'ya Göre Finansal Kiralama İşlemlerinden Doğan Borç Ve Alacakların Vergi Usul Kanunu Açısından Değerlemesi, Yaklaşım Dergisi, Sayı 132, Ankara, Aralık 2003
- SARIGÜL, Suat ve ÇEKİCİLER, Coşkun, Finansal Kiralama Tanımı, İşlemlerin Değerlemesi ve Muhasebeleştirilmesi, Vergi Raporu Dergisi, Dönem Sonu İşlemleri Özel Sayı, Sayı:111, Vergi Denetmenleri Derneği Yayını, Ankara, 2008
- www.alomaliye.com